

ВІД ГОЛОВНОГО РЕДАКТОРА

Шановні читачі!

Починаючи з цього випуску, журнал “Мінеральні ресурси України” започатковує цикл статей, присвячених стану й розвитку мінерально-сировинного потенціалу нашої держави.

Мінерально-сировинна база (МСБ) України є достатньо вагомою у світовому вимірі. У надрах нашої країни виявлено майже 20 тис. родовищ і проявів корисних копалин за 98 видами мінеральної сировини, більше 3 500 родовищ розробляється.

Мінерально-сировинний комплекс забезпечує вагому частку валового національного продукту. З видобутком і використанням корисних копалин пов'язано 48 % промислового потенціалу країни і до 20 % її трудових ресурсів. Ці показники наближаються до показників розвинутих країн з потужною гірничодобувною промисловістю, де зосереджено від 20 до 40 % загальних інвестицій і до 20 % трудових ресурсів. В Європі немає держави (окрім Росії) з подібною МСБ та її впливом на економіку.

Ще два десятиріччя назад одна грошова одиниця вкладена (інвестована) в геологорозвідувальні роботи (ГРР) України в кінці року приносила до 1 000 % (!!!) прибутку у ВВП через усі галузі промисловості та сільського господарства, а один працюючий геолог сприяв утворенню 24 нових робочих місць в інших сферах виробництва. Яка галузь діяльності людства може похизуватися такими показниками?

Як відомо, геологічна галузь і створена нею МСБ є запорукою національної та енергетичної безпеки держави, її політичної незалежності.

Але, незважаючи на важливість підтримки і подальшого розвитку мінерально-сировинного комплексу, за останні 20 років значно зменшився приріст запасів з більшості стратегічних видів корисних копалин. Сьогоднішній стан уже не компенсує їх видобуток; обсяги геологознімальних, пошукових і розвідувальних робіт скоротилися в 5–20 разів. Подальше зволікання із застосуванням дієвих заходів зумовить нестачу багатьох видів мінеральної сировини, зниження рівня захисту національних інтересів. Як відомо, без власної мінерально-сировинної бази неможливий стабільний розвиток промисловості та укріплення економічних запасів країни.

Певні надії на позитивні зміни зазначеної ситуації з'явилися у 2011 році після прийняття Закону України № 3268-VI “Про затвердження Загальнодержавної програми розвитку мінерально-сировинної бази на період до 2030 року” (далі Програма). Але намічені Програмою важливі заходи щодо геологічного вивчення пріоритетних об'єктів і приросту запасів корисних копалин, обсягів і видів геологорозвідувальних робіт та їх фінансування не були здійснені. Кризові явища в геологічній галузі невпинно поглиблювалися, розбазарювання існуючої ресурсної бази не було зупинено. Законом про “Бюджет...” фінансування скоротилося в десятки разів, а кількість працюючих в галузі скоротилася з декількох десятків тисяч до 5–6 тис., а таке поняття і функція діяльності ДГС, як контроль за раціональним використанням надр, набуло швидше ефемерного ніж змістового значення. З вищезазначених фактів випливає перефразований відомий наполеонівський вислів: “Хто не хоче розвивати власну геологічну галузь сьогодні, завтра буде фінансувати чужу та оплачувати імпортовану сировину за світовими цінами”. Цей постулат підтверджується сьогодні як поглибленням нашої енергетичної залежності по газу й нафті, боротьбою за ціну на них, так і імпортом деяких видів корисних копалин, родовища яких є в Україні. Але ми й далі ввозимо їх через кордон, часто через посередників, світових спекулянтів, сприяючи розвитку чужої геологічної галузі та збагачуючи чужу економіку.

Отже, враховуючи важливість функціонування цієї Програми, Держгеонадра України прийняла рішення щодо внесення необхідних змін і приведення показників до реального сьогодення, подальше затвердження змін і заходів до зазначеного Закону України. За дорученням Держгеонадра таку роботу виконали науковці УкрДГРІ за участі виробничих підприємств, у результаті чого підготовлено проект нової редакції Загальнодержавної програми розвитку мінерально-сировинної бази на період до 2030 року. Основні її положення будуть опубліковані в найближчих номерах нашого журналу. Ми сподіваємося на державну підтримку Програми і будемо вдячні Вам, шановним читачам, за участь в обговоренні, ваші зауваження і пропозиції щодо нової редакції Програми. Разом з тим ми просимо Вас висловити свою думку щодо можливих причин незадовільного стану, в якому знаходиться геологічна галузь, пропозицій щодо реформування організаційної структури державної геологічної служби, нормативно-правових засад її функціонування та інше. Маю велику надію, що з нами поділяться своїми думками як знані в галузі ветерани-науковці, викладачі ВУЗів, так і геологи нової формації, геологи, що працюють у геологічних і видобувних підприємствах різних форм власності.